Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 161. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 27-го СЕРПНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 27, 1981 No. 161. VOL. LXXXVIII.

У Філядельфії відбудеться 36-та Конвенція Євангельсько-Баптистських Церков

Філядельфія, Па. (ак). — Тут, в українській баптистській церкві, 961 Північ 7-ма вулиця, пастором якої є д-р Іван Беркута, в днях від 4-го до 6-го вересня відбуватиметься 36-та Конвенція Об'єднання Українських Євангельсько - Баптистських Церков у ЗСА. У цій Конвенції візьмуть участь делегати церков, які є складовою частиною Об'єднання, гості від споріднених церков і релігійних асоціяцій ЗСА та Канади. Делегацію з Канади очолять пастори Іван Думич, голова баптистських церков східньої Канади, та Йосафат Іваськів, голова Всеканадського Об'єднання баптистських церков. Будуть також гості з Польщі й інших країн.

У програмі, в додатку до ділових нарад і Богослужень, на яких будуть виступати хори з різних церков і визначні проповідники Євангелії, візьме участь український співак Олексій Щуренко із своєю дружиною, які тепер живуть в Гамилтоні, Канада.

Під час Конвенції в суботу увечері буде мати свою програму Об'єднання Молоді під проводом Олеся Гарбузюка, а в неділю по полудні Об'єднання сестер під проводом Ніни Возьної.

Під час ділових нарад будуть вислухані не тільки звіти з діяльности Об'єднання, але порушені справи ширшого розвитку діла Божого тут і в Україні. Резолюційна комісія на чолі з пастором Володимиром Домашовцем буде трактувати справу переслідування християн совєтською владою в Україні й винесе спеціяльні резолюції. З'їзд стане в обороні віри Христової та буде домагатися звільнення всіх ув'язнених за слово Боже.

У своєму повідомленні про з'їзд голова Об'єднання д-р І. Беркута та генеральний секретар пастор Олекса Гарбузюк, заявили: „Об'єднання Українських Євангельсько - Баптистських Церков у ЗСА стояло і буде стояти на фундаментальних принципах Святої Євангелії, воно стояло і буде стояти в обороні переслідуваних в Україні за віру в Бога, воно допомагало й буде допомагати ув'язненим борцям за права Церкви Христової, за права людини. Об'єднання Українських Євангельсько-Баптистських Церков у ЗСА не піде на компроміс. Найвищим авторитетом для нас був, є і буде Христос і Церква"

Гасло Конвенції „Христос і Церква" буде правити за провідну думку всіх промовців з'їзду. Пастор В. Домашовець у своєму семінарі про „Ознаки приходу Христа" вияснить ролю Церкви Христової в часи відступництва від віри в Бога.

Об'єднання Українських Євангельсько - Баптистських Церков відоме зі своєї місійної діяльности в цілому світі. Воно підтримує місіонерів в Південній Америці і за допомогою радіопересилань „Голос Євангелії в Україну" підтримує дух всіх віруючих у Бога в Україні.

УСУНЕННЯ П'ЯТЬОХ ОСІБ ОЗДОРОВИТЬ КРАЇНУ, — ТВЕРДИТЬ БАНІ-САДР

Париж, Франція. — Колишній президент Ірану, а тепер політичний утікач у Франції Абольгассан Бані-Садр, сказав журналістам, що усунення п'ятьох провідних ісламських лідерів в Ірані — президента Мохаммеда Алі Раджая, прем'єра Мохаммеда Джавада Багонара, предсідника парляменту Гоятоліслама Гашемі Рафсанджані та двох мулл, а саме Абдулькаріма Мусаві Ардебілі та Магдаві Кіяні — було б кінцем сучасного ісламського режиму.

Бані-Садр подав ближчі інформації про зростаючий рух спротиву в Ірані та про непорядки в країні, які унеможливлюють нормальне функціонування державної й міської адміністрації. Ширше зупинився він на ситуації в збройних силах Ірану. На його думку армія в основі здорова й патріотична, хоч ісламські фанатики завдали їй багато щербів. Одначе аятолла Хомейні не любить вояків та не довіряє їм і тому він, де тільки може, послаблює спаяність і бойову силу збройних частин, а на їх місце висуває ісламських ґвардистів, які також намагаються перебрати всі функції від війська. Власне тому Бані-Садр, коли був президентом більшість часу перебував з військовими частинами, в першу чергу на фронті. Це створювало добру атмосферу серед фронтових частин і завдяки тому вони з успіхом протиставилися іракським військовим частинам, які сподівалися легким коштом добитися своїх цілей, а тим часом зустріли опір, якого не зуміли перебороти.

Правлячу систему в сучасному Ірані Бані-Садр окреслив, як звичайну диктатуру мулл, яка мало різниться від комуністичної диктатури в Совєтському Союзі, чи інших країнах. Аятолла Хомейні налягав на Бані-Садра, щоб він залишився на пості президента, але це вимагало від нього підпорядкування диктатурі мулл, яка є виразно спрямована проти народу і тому він не погодився на те.

Окремо й ширше висловився Бані-Садр про ролю ЗСА в перевороті в Ірані, наслідком якого усунено шаха, та в розвитку ситуації після того. Американці, на думку Бані-Садра бачили до чого йде, але вони думали, що в новій більш демократичній дійсності в Ірані вони зможуть більше зробити. Вони думали здобути вплив на аятоллу Хомейні, з яким вони утримували контакт в Парижі перед революцією, але вони зовсім не усвідомлювали собі характеру революції. Через те вони перечислилися зі закладниками. Американці сподівалися, що аятолла Хомейні виявить здоровий політичний глузд та буде іранським патріотом. Одначе аятолла виявився тільки звичайним муллою.

Бані-Садр признався до своєї основної помилки також. Вона була в тому, що й він спершу вірив муллам і їхньому раціональному поступуванні й не протиставився їм, коли вони здобували й закріплювали позиції. Коли ж вони закріпилися й виявили своє обличчя, було вже запізно. Вони стали надто великою силою, а Бані-Садр не мав тієї сили за собою. З початку він не хотів ослаблювати спільного революційного фронту і це було його помилкою, бо він мусів був протиставитися муллам значно раніше. На кінцевий запит про його опінію про аятоллу Хомейні, він сказав, що Хомейні його дуже розчарував.

УРЯД ПОЛЬЩІ СТОСУЄ НОВІ МЕТОДИ БОРОТЬБИ

Варшава, Польща. — Урядові чинники у Польщі, не маючи великих успіхів в боротьбі зі зростом популярности серед польського народу вільної профспілки „Солідарносьць", вирішили застосувати скритих заходів, не все морально оправданих, — твердять західні політичні спостерігачі і кореспонденти.

Наприклад, в Катовіцах, осідку продукції сталі, вільна профспілка друкувала політичний тижневик „Вольни Звйонзковєц" накладом 60,000 примірників. Вніч з 14-го на 15-го серпня група „невідомих мужчин" (профспілка підозріває, що це були члени таємної служби), вдерлася до приміщення друкарні, поламали машини і друкарське приладдя, розкинули черенки з набраним матеріялом, обляли фарбою архіви і видруковані газети тощо.

Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Джеймс М. Маркгам каже, що західні кореспонденти заскочені методами полагодження спорів між урядом і профспілкою і заанґажуванням до цієї нечесної гри також непрофспілкових робітників. Польський нарід, який переживав в минулому подібні випадки, цілком не здивований таким потягненням урядових чинників. Газета „Вольни Звйонзковєц" була дійсно вільною трибуною, з якої читачі довідувались не тільки правду про події в Польщі, але мали нагоду також познайомитись з писанням закордонних газет про польські проблеми. Свого часу ця газета друкувала навіть уривки з твору Александра Солженіцина „Архіпелаг ҐУЛаг" про систему совєтських концентраційних таборів, інформації про знищення на наказ Йосифа Сталіна 10,000 польських офіцерів в Катині під час Другої світової війни, а навіть поміщувала карикатури теперішнього лідера Совєтського Союзу Леоніда І. Брежнєва і мала з цього приводу неприємності з урядом, які закінчились конфіскатою газети.

Минулої п'ятниці, 21-го серпня ц.р., вільна профспілка, яка твердить, що має в Катовіцах 17,000 членів на всіх 20,000 робітників сталеварень, хотіла скликати робітників на протестаційне віче у справі вандалізму у видавництві бюлетеню, але урядові чинники робили все, що було в їхніх силах, щоб перешкодити цьому. Віче однак відбулося з участю понад 4,000 робітників, які з обуренням засудили поступування місцевих чинників компартії і уряду. Уряд в свою чергу закинув профспілці, що вона „силою хоче перебрати контролю сталевого комбінату".

В цю справу вмішався сам прем'єр-міністер Войцєх Ярузельскі, який погрозив, що накаже закрити всі інші видання профспілки, якщо вони будуть поміщувати антидержавні і антикомуністичні матеріяли. Ярузельскі заявив, що заряд ґути поступив правильно, не допускаючи до видання бюлетеню з антиурядовими і антисовєтськими матеріялами. Немає сумніву, — кажуть спостерігачі, — що така заява прем'єра викличе гостру реакцію вільної профспілки і новий конфлікт між урядом і робітництвом не за горами. Згадуваний вже кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Маркгам каже, що нові форми поборювання профспілки можуть показатися катастрофальними для Польщі.

Беґін відвідує Єгипет

Каїр, Єгипет. — Прем'єр Ізраїля Менахем Беґін прибув до Єгипту й зупинився в літній резиденції президента Анвара ель-Садата з метою обговорити й устійнити чимало суттєвих питань, які виникли у зв'язку зі зовсім новою ситуацією в районі східнього басейну Середземного моря. Після візити в Єгипті наступного тижня Беґін прибуває до Вашінгтону. Президент Садат відбув п'ятиденну візиту у ЗСА перед двома тижнями.

Напад лівійських літаків на патрулюючі американські літаки в заливі Сидри і зістрілення американцями двох лівійських літаків додали до загострення ситуації в тому обширі. Ситуація ця гіршає вже від довшого часу у зв'язку з аґресивними акціями лівійського лідера Муаммара Каддафі, який намагається створити довкруги Лівії цілу систему залежних від неї держав і таким чином уможливити собі диктувати державам у тому районі. Каддафі не лише загрожує Єгиптові та його союзникові Суданові, але також узброює арабські збройні відділи на боротьбу проти Ізраїля. Обидві загрожені ним держави змушені до протизаходів і це є одною з важливих тем розмов Садат-Беґін. Каддафі підтримує Совєтський Союз.

Одначе на цьому не вичерпуються проблеми, які Беґін і Садат, як найвищі керівники своїх держав мусять розв'язати. Для Єгипту важливою є справа автономії для палестинських арабів, що в основі обговорено й устійнено вже в Кемп Дейвиді в часі конференції трьох — президента Джіммі Картера, Садата і Беґіна, — де підписано також договір, який є підставою для дальшого розвитку подій між тими двома країнами. Справа автономії для палестинських арабів комплікується, бо домінуюча між ними Палестинська Визвольна Організація вимагає повної державної незалежности, а значна частина палестинських арабів підтримує її в цьому.

Для Ізраїля важливою є дальша нормалізація відносин між Єгиптом і Ізраїлем, розвиток яких застряг на мертвому пункті. Під тиском арабських урядів і публічної опінії Єгипет не зміг дотепер виконати зобов'язань договору в Кемп Дейвіді про культурну й господарську співпрацю обидвох країн та про збільшення зв'язків між обидвома суспільствами. Єгипетська преса й далі нападає на Ізраїль, виміна культурними виступами майже не існує, офіційні виступи керівних єгипетських державних мужів часто мають антиізраїльську закраску тощо.

Обидві сторони вже у вітальних промовах підкреслили, що в існуючій ситуації вони мусять поглибити свою співпрацю й почати інтенсивніше розбудовувати приязні відносини між обидвома країнами.

У світі

В ДРЕЗДЕНІ, СІХДНЯ НІМЕЧЧИНА, відбувається конференція Світової ради церков. Уже від довшого часу та організація плентається у хвості совєтської політики. Конференція у Дрездені знову стала форумом для всяких просовєтських виступів та до висловів підтримки совєтській політиці, включно з совєтськими агресивними потягненнями. На конференції багато говорили про імперіялізм, але „забули" згадати про совєтський напад на Афганістан; засуджували збройну боротьбу, але схвалювали озброєння Москвою партизан по всьому світі. Світова рада церков плянує і надалі допомагати партизанам, організованим і школеним Росією. Представники Армії Спасіння виступили проти цієї безглуздої й цинічної політики Світової ради Церков, а коли їм не вдалося опам'ятати й інших учасників конференції в Дрездені, вони покинули конференцію й заявили, що виходять зі Світової ради Церков. Вчинок Армії Спасіння викликав велике хвилювання серед учасників конференції.

АФГАНСЬКИЙ МАРІОНЕТКОВИЙ УРЯД БАБРАКА Кармаля, наставлений Москвою, опублікував свої нові умови для переговорів із самостійницькими політичними колами й партизанами Афганістану. Всі спроби совєтських відділів і афганської армії подолати самостійників дотепер не дали ніяких вислідів, або тільки дуже малі. Боротьба не лише триває далі, але й поглиблюється. Щораз більше мешканців Афганістану втікає за кордон. Дотепер уже майже два мільйони афганців втекли до Пакістану й Ірану. Тому уряд рішив поступитися. Насамперед він признав посередництво ОН і генерального секретаря ОН Курта Вальдгайма. Уряд Кармаля також погодився, що в тій спільній конференції візьмуть участь Пакістан і Іран. Зате афганський уряд не погодився на вихід совєтських військ з Афганістану, ще доки почнеться конференція, і на вільні вибори після закінчення переговорів. Цим, мабуть, як висловлюється міжнародна преса, уряд Бабрака унеможливив дальші переговори.

ІРАНСЬКЕ РАДІО, ЯКЕ Є ПОВНІСТЮ В РУКАХ ісламських фанатиків, подає щораз більше даних про внутрішню боротьбу в Ірані. Згідно з тими даними, міська партизанка революційних противників аятолли Хомейні і його режиму в центрі якої є ліва організація Муджагедін-і-Хальк, збільшує свою активність. В останніх десятьох днях згинуло 16 ісламських ґвардистів у боротьбі з революційними елементами у вуличних зударах. Спроби ісламського уряду жорстокими засобами розправитися з революційним підпіллям не дали сподіваних успіхів. Навпаки, підпілля зміцніло, а його учасники загартувалися й набрали досвіду. Як подало іранське радіо, останньою покищо акцією революційного підпілля була атака на дім генерального прокуратора аятолли Раббані Амляші. Одначе уряд сподівався такої акції, і дім, у якому перебував прокуратор Амляші, був хоронений зміцненими збройними частинами. Тому, коли на нього напали підпільні бойовики, то проти них виступили охоронники. В зударі були поранені по обидвох боках, але охоронники остаточно перемогли. Після того нападу аятолла Хомейні знову виступив по радіо і заатакував Муджагедін-і Хальк.

ЗАКІНЧЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ у справі узгіднення точок права морів пересунено на наступний рік. Переговори ці тривають уже дев'ять років і не знати, чи й наступного року вони доведуть до успіху, бо Совєтський Союз намагається за всяку ціну переперти свої вимоги, які йдуть на виразну шкоду західнім країнам і взагалі вільному світові. 8-го березня 1982 року почнеться восьмитижнева конференція для остаточного узгіднення, а півроку пізніше повинно наступити урочисте підписання кодексу права морів в Каракасі, Венесуеля.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

ШОСТИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ ПРОЙШОВ З УСПІХОМ

Філядельфія, Па. (Від власного кореспондента). — Шостий річний Український Фестиваль музики, пісні й танцю „Гомін України" на всеміському форумі амфітеатру під відкритим небом у Рабин Гуд Делл схід, відбувся тут у п'ятницю, 21-го серпня 1981 року, ввечері з великим всестороннім успіхом. Цьогорічний Фестиваль присвячено корифеєві українського театрального мистецтва маестрові Йосипові Гірнякові, сильветкою якого роботи мистця-маляра Петра Андрусева була прикрашена заголовна сторінка програмки концерту, а його односторінкова біографія була надрукована англійською мовою у середині програмки.

Минулого року Відділ Українського Конгресового Комітету в Філядельфії, що його очолює проф. д-р Петро Стерчо, присвятив Фестиваль Василеві Авраменкові, а два роки тому — сторіччю композитора Станислава Людкевича.

Цьогорічним почесним гостем Фестивалю був тількищо іменований єпископ-помічник Філядельфійської Архиєпархії о. шамбелян Роберт Москаль, якого голова Фестивального комітету д-р Петро Стерчо сердечно привітав під невтихаючі оплески публіки, що встала з місць. У концерті взяв участь також представник міської ради Філядельфії Джан Андерсон і представник Відділу розваг міського уряду Юлиссес Янг, які також коротко промовили до зібраної української та неукраїнської публіки, високо оцінюючи мистецьку програму Українського Фестивалю.

Програму Фестивалю розпочато точно о год. 8-ій увечері відспіванням американського й українського національних славнів бас-баритоном Андрієм Добрянським при акомпаньяменті Томи Гринькова. Проф. Стерчо, привітавши публіку, пояснив відсутність маестра Йосипа Гірняка з причини недуги.

Мистецьку частину програми розпочато бравурною „Коломийкою", що її затанцювали танцюристи ансамблю „Волошки" під мистецьким керівництвом Олександра Граура та Софії Януш. Відома українська піяністка з Ню Йорку д-р музики Юліяна Осінчук з легкістю заграла на фортепіяні „Варіяції на українські теми" Ф. Леселля та три етюди в Д, Ф і Ц-мажор Віктора Косенка, за що вдячна публіка нагородила її щедрими оплесками. Український бас-баритон Метрополітальної опери А. Добрянський при акомпаньяменті Т. Гринькова проспівав „Місяцю, князю" та „Благословенна будь", слова Івана Франка, муз. В. Барвінського.

У вокальну частину програми вплетено народні танці „Повзунець" і „Козачок" у виконанні „Волошок", після чого слідував сольовий виступ Евеліни Белюць, під акомпаньямент Леоніда Вербицького, яка захопила глядачів своєю інтерпретацією „Баляд про мальви" та „Я твоє крило", творів В. Івасюка, та „Скрипки" Ґ. Скупинського. Першу половину програми закінчено виступом популярної зі своєї участи в новорічних парадах українсько-американської Струнної оркестри під кермою Фреда Лема. Оркестра відіграла, маршуючи на місці, „Ой, видно село", „Засвистали козаченьки" та „Аркан" і танець із шаблями, закінчуючи першу частину співом „Ґад Блесс Америка" при співспіві всієї публіки.

Другу частину програми розпочато надпрограмовим виступом Струнної оркестри, на бажання публіки, після чого жіночий секстет „Намисто" з Вашінгтону (Соня Круль, Оксана Лев, Віра Пилипець, Ірина Ясінська, Наталія Захарченко й Віра Звадюк), під мистецьким керівництвом Петра Круля, проспівав композиції В. Івасюка, про якого в програмці згадано, що був недавно знищений кагебістами в Україні. Це — „Баляда про скрипки" до слів В. Марсюка, та „Відлуння твоїх кроків" до слів В. Вознюка, як і „Червону руту" та „Водограй" слова й композиція В. Івасюка.

Після знаменито відтанцьованих „Гуцулки" та „Рахівчанки" молодими танцюристами „Волошки", молода й багатонадійна солістка Лариса Маґун-Гурин, сопрано з Ню Йорку, проспівала „Садок вишневий" сл. Т. Шевченка, арію „Марильки" з опери „Тарас Бульба", лібретто М. Старицького, муз. М. Лисенка, а потім з Андрієм Добрянським дуетом відспівали уривки з опери „Тарас Бульба", серед яких і „Ноктурн" на слова Людмили Старицької-Черняхівської. Як звичайно, акомпаньював їм Т. Гриньків. Знаменитим „Гопаком" у виконанні танцюристок і танцюристів „Волошок" при нестихаючих оплесках всієї публіки — закінчено з великим успіхом мистецьку частину фестивалю.

Перед „Гопаком" голова Українського Фестивального комітету проф. д-р П. Стерчо подякував усім мистцям за їхнє мистецьке виконання, а публіці, в кількості біля 6,000 осіб — за участь у концерті.

Під враженням численної участи та високого рівня мистецької програми обидва представники урядових чинників Філядельфії, представник міської ради Джан Андерсон і представник департаменту розваг міського уряду Юліссіс Янг, заявили, що і надалі будуть підтримувати влаштовування і субсидіювання щорічних українських фестивалів у Рабин Гуд Делл.

На спільній вечері в ресторані Олени Келлер мистців-виконавців програми, членів Українського Фестивального комітету й духовенство, під проводом єпископа-номіната Р. Москаля, вшановано Йосипа Гірняка, в честь якого підніс тост проф. д-р П. Стерчо, а всі заспівали йому многоліттсвіє, що його заінтонував владика Р. Москаль. Проф. д-р Наталія Пазуняк виголосила слово про Й. Гірняка, в пошану якого Філядельфія влаштувала цьогорічний Фестиваль.

До речі, на програмці надруковано склад Фестивального комітету, у який ввійшли: д-р П. Стерчо, голова; д-р Н. Пазуняк, інж. Михайло Нич, мгр Віра Кліш, дир. Іларіон Мазепа й Петро Тарнавський, заступники голови, М. Баранецький, О. Бак-Бойчук, І. Даньківський, П. Ґенгало, О. Гевка, Ю. Іхтіярів, М. Касіян, У. Мазуркевич, С. Новаківський, М. Осташ, А. Рудакевич, Р. Швед, І. Скочиляс, Д. Ткачук і В. Василащук. Дорадниками були проф. Петро Андрусів, який нарисував сильветку Йосипа Гірняка для програмки, проф. Данило Богатий з Дрекселл університету, проф. Ольга Нич, адв. Олена Стерчо та Юрій Стерчо.

Орися Гевка чудово виконувала ролю конферансьє, а Микола Бойчук зручно допильновував своєчасність виступів виконавців.

Численні глядачі висловлювали думку, що організаторам Українського Фестивалю належиться загальне признання за їх труд, а зокрема за успішно виконане діло.

В Америці

СТЕЙТОВИЙ СУД В НЮ ЙОРКУ ЗАСУДИВ на 20 років ув'язнення Марка Дейвида Чепмана за вбивство відомого співака і члена групи Бітлс, Джана Леннона в грудні минулого року. Чепман, який спеціяльно приїхав до Ню Йорку з Гаваїв, застрелив Леннона біля будинку, у якому він жив зі своєю дружиною Йоко Оно. Суддя Деннис Едвардс запропонував, щоб Чепмана час-від-часу перевіряли лікарі-психіятри, бо він під час процесу не виказував повної психічної стабільности. Вбивця мусить відбути 20 років тюрми, щоб мати право на звільнення на поруку. Під час розправи усі 120 місць призначених для публіки були ввесь час виповнені зацікавленими слухачами.

ВЕЛИКА ФЕДЕРАЛЬНА ЛАВА ПРИСЯЖНИХ поставила у понеділок, 24-го серпня ц.р., Джана Гінклі, атентатника на президента Роналда Реґена у стан формального обвинувачення за спробу вбивства Президента і поранення ще інших трьох осіб — пресового секретаря Білого Дому Джеймса Брейді і двох охоронців, члена секретної служби і вашінгтонського поліциста. Гінклі, якому минуло 26 років життя, є сином директора нафтового концерну в Колорадо. Перед формальним обвинуваченням Гінклі перейшов цілий ряд психіятричних бадань в Батнер, Каролайна, а тепер перебуває під арештом на базі морської піхоти в Квантіко, Вірджінія, де очікуватиме суду. За доконаний ним злочин його очікує досмертна тюрма.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ ЕТИКИ ВИЗНАЛА сенатора Гаррісона А. Вілліямса з Ню Джерзі винним за перекупство і змову у так званих абскам процесах і рекомендувала усунення його з Сенату. Комісія однак відкинула запропоновану Робертом С. Беннеттом рекомендацію, щоб Сенат прийняв резолюцію в тій справі, але натомість запропонувала, щоб Сенат розглядав справу нюджерзького демократа аж після того, як федеральний суддя займе до цієї справи своє становище, що станеться правдоподібно аж в жовтні ц.р. Сам сенатор Вілліямс заявив, що він не почувається до вини і змагатиметься до кінця, щоб показати свою невинність.

КРИСТОФЕР БОЙС, ЗАСУДЖЕНИЙ ШПИГУН В користь Совєтського Союзу, який 19 місяців тому був втік з федеральної в'язниці розпочав голодівку і не приймає харчів від часу його поновного зловлення поліцією і службовцями Федерального Бюра Інвестиґацій. При тому він заявив, що скінчить самогубством, як тільки матиме для цього нагоду. Речники бюра стейтової прокуратури в Сієтл, Вашінґтон, заявили, що у випадку потреби вони дістануть судовий дозвіл на дожильне живлення шпигуна, щоб вдержати його при житті аж до часу чергової розправи. Покищо Бойса поставили у стан обвинувачення за втечу з в'язниці. Бойс, як відомо, передавав совєтським шпигунам засекречені матеріяли про американську ракетну зброю і оборонні заходи.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ ТРАНСПОРТАЦІЇ в Уряді президента Роналда Реґена Дру Луїс відкинув апель Міжнародного Об'єднання контролерів цивільного летунства, які домагалися від Уряду ЗСА, щоб він розпочав розмови з представниками юнії контролерів. Д. Луїс категорично заявив, що „з хвилиною започаткування стайку, який до речі був нелеґальним актом, федеральний уряд фактично закінчив всякі зв'язки з юнією, яку він уважає за неіснуючу". Виступаючи на телевізійній програмі Ен-Бі-Сі „Зустріньтеся з пресою", Луїс дав також докладне вияснення чи Адміністрація президента Реґена відновить розмови з 12,000 страйкуючими робітниками. Він заявив, що уряд давав робітникам нагоду вийти з цього страйку з обличчям, [illegible] юнії. Контролери, однак, надіються, що до полагодження цієї справи може дійти за допомогою посередників між юнією і Урядом.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Акція над Сідрою

Той день, у якому два американські літаки, відповідаючи на атаку лівійських літаків, зістрілили два лівійські літаки совєтської продукції СУ-22, розпочав зовсім новий етап у розвитку політичних і мілітарних відносин у східньому обширі Середземного моря. До того дня лівійські літаки вже не раз атакували перелітаючі над міжнародними водами американські літаки, але й інші арабські країни займалися протиамериканськими провокаціями безкарно. Тепер Вашінґтон дав сиґнал, що тому кінець.

Клопоти в тому районі Середземного моря почалися, коли 1966 року совєтська морська ескадра переплила Дарданельську протоку й вийшла в Еґейське, а відтак Середземне море, а за нею почали в той простір прибувати щораз нові совєтські кораблі, аж їх сьогодні є 39, що творить дуже показну морську фльоту. Фльота та має різного роду кораблі з вийнятком літаконосців, бо їх Совєтський Союз ще не посідає у достатній кількості. Швидко після прибуття першої совєтської морської ескадри почали совєтські літаки слідкувати за рухом американських кораблів, а навіть низькобриючими полетами загрожували їхній безпеці. Ніякі дипломатичні демарші через американські дипломатичні станиці не дали ніякого успіху, бо Москва або відмовчувалася, або заперечувала, що совєтські літаки таке роблять. Аж 1968 року, коли совєтський розвідувальний літак типу ТУ-16 після чотирьох бриючих рейдів над американським літаконосцем Ессекс утратив рівновагу й ударив у морське плесо, Москва почала бути обережніша. Від літака вона відмовитися не могла, бо залога літаконосця Ессекс виловила з моря рештки летунів, совєтські уніформи й інші речеві докази, але після того совєтські літаки літають парами, й коли один перелітає над американськими кораблями, другий робить з нього світлини. В такий спосіб росіяни забезпечуються перед знищенням їхнього літака при помочі якихсь особливих засобів, що вони підозрівали у випадку попередньої катастрофи літака типу ТУ-16.

Перед декількома роками до совєтських літаків долучилися лівійські. Американські чинники ствердили понад усякий сумнів, що в таких літаках з лівійськими розпізнавальними знаками рідко перебувають лівійські пілоти, а здебільшого сирійські або російські. Значить акція загрожування американським морським і летунським силам в районі східньої частини Середземного моря була і є ведена Москвою та групою арабських держав — совєтських сателітів. Таким чином зістрілення двох лівійських літаків — точної ідентифікації національности їхніх залог ще не подано до публічного відома, хоч лівійський лідер Муаммар Каддафі прийняв повну відповідальність за них — є фактично не лише ударом по Лівії, але також і по її совєтському протекторові.

У зв'язку з цим виникає питання, як після того поступить Совєтський Союз? На яку протиакцію попштовхне він Лівію? Міжнародні обсерватори висловлюють думку, що Москва буде відмовчуватися і ніяких протизаходів ані сама не зробить, ані не доручить робити її своїм сателітам. Подібно, як це і було у випадку ізраїльської протиакції проти ПВО в Ливані.

Заки американці рішилися збити нападаючі лівійські літаки, було більше подібних випадків. 16-го вересня 1980 два лівійські літаки МІҐ-23 заатакували американський розвідувальний РС-135 над відкритим морем, понад 350 кілометрів від лівійського побережжя. Американський літак змінив курс і приземлився в Атенах. 21-го вересня 1980 лівійці знову заатакували такий самий американський літак РС-135 над відкритим морем. Цим разом лівійських літаків було вісім, чотири типу Міраж (французької продукції), два типу МІҐ-25. На це були приготовані американці, й група американських літаків типу Ф-14 перетяла дорогу лівійським літакам, пілотами яких були сирійці. Сирійці звернулися до свого контрольного центру, що робити, й дістали наказ відв'язатися.

З цього ясно, що Совєтський Союз, не рішаючись на генеральну атаку, пробує поволі витискати ЗСА і їхніх союзників з східнього басейну Середземного моря. Американська відповідь минулого тижня була для них сиґналом, що Вашінґтон бачить совєтську гру і протиставиться їй силою. А до тих силових протизаходів прилучуються політичні. Після недавнього перебування президента Єгипту Анвара ель Садата у Вашінґтоні, прибуде сюди 6-го вересня прем'єр Ізраїля Менахем Беґін, а в понеділок 24-го серпня Уряд ЗСА вніс до Конґресу на схвалення проєкт продажу Савдійській Арабії великого комплекту різних родів наймодернішої зброї. З того простий висновок, що американська акція над затокою Сідри була тільки одною ланкою широко закроєного всебічного пляну захисту перед совєтським наступом в цілому великому обширі Близького Сходу, доступ до якого творить східня частина Середземного моря.

Іван Кедрин

НЕ КРИТИКУЙТЕ, ЧОГО НЕ ЗНАЄТЕ

Святослав Караванський — найстарший віком — після генерала Петра Григоренка, з усіх недавніх українських підсовєтських політичних в'язнів, яким пощастило прибути на Захід. Найдовше насидівся у совєтських тюрмах і людина статочна. І тому тим дивніше було читати деякі його завваги в рубриці „Дружня бесіда" у „Свободі", де він дозволив собі зробити поважні закиди у справах, про які, — як виходить з отих закидів, — нічого або дуже мало знає. Святослав Караванський надто поважна людина, щоб дозволяти собі кричати, що „дзвонять", не перевіривши, в котрій церкві.

Категоричним тоном, наче стверджуючи безперечний факт, закинув Українському Науковому Інститутові при Гарвардському університеті („Свобода" з 29-го липня ц. р.), що той висвітлював „антиукраїнський фільм совєтського виробництва з наклепницьким змістом стосовно до українських визвольних змагань і до УПА". Читач такого закиду мусів оторопіти: щось тут не в порядку. Не в порядку те, що Святослав Караванський це писав не перевіривши що всі ті совєтські фільми, що їх висвітлюють в УНІГУ, завжди пояснюються, інтерпретуються і їх висвітлюють не задля сприяння совєтській пропаґанді на гарвардському ґрунті, а для розмасковування тієї пропаґанди. У даному випадку йдеться про фільм, висвітлений у середу, 1-го липня ц. р., „Білий птах з чорною ознакою", режисури Юрія Ільєнка. Пояснення давав проф. д-р Франко Сисин.

Зміст ставить совєтську дійсність у похмурому світлі: українську дівчину силують вийти заміж за московського червоноармійця, який по-хамськи поводився на традиційному українському весіллі, — а кінчається фільм так, що члени УПА схоплюють большевика і, коли той не хоче вступити в їхні лави, то прив'язують його до танка і підпалюють танк: у тому місці, кажуть, глядачі фільму в Україні оплескували сцену, і тому цензура миттю фільм зняла з обігу...

Всіма такими фільмами відає в УНІГУ одна українка, яка звичайно подає вступ до фільму, — але на тому фільмі про „Білого птаха" був, між іншими, студент Максим Тарнавський, син поета Остапа, голови Т-ва Українських Письменників „Слово": він запитував наступного дня своїх колеґ про враження з отого фільму і ні один не схвалював ані фабули й інтенції фільму, ані його технічного виконання. Що більше: Максим Тарнавський відчитав статтю С. Караванського, і всі вони — двадцять кілька дорослих молодих людей — були обурені, як С. Караванський може щось таке писати.

Коли С. Караванський має відвагу відверто писати, що „під вивіскою українського Гарварду, який мусів би прищеплювати українській молоді любов і повагу до України та до української історії, ведеться антиукраїнська проколонізаторська пропаганда", — то його відвага мусіла б знайти краще застосування. Видно, що С. Караванський, хоч за нього теж заступався український Гарвард, коли він ще карався в СССР, і після того запрошував на виступи, — не знає історії цієї української наукової установи, не знає її структури, не знає її проводу, її духу і її досягнень. А все це леґко було б збагнути, коли б було трохи доброї волі, бож існує вже ціла освідомна інформаційна література в цій матерії.

Може ще більше здивувати уступ Святослава Караванського в „Дружній бесіді" („Свобода" з 12-го серпня ц. р.), де він схвалює подорожі деяких наших молодих людей в Україну задля вивчення україністики, при чому робить цілком чудернацький закид „Чому на поселеннях досі нема таких курсів?... Чому б не створити таких курсів у Гарварді?..." Виходить, що С. Караванський або вчора злетів на американську землю парашутом з місяця, або не зберігає зв'язку з українською дійсністю в ЗСА й іншими нашими вільними громадами у світі та не знає, що тут діється.

Курси українознавства існували в ЗСА для молоді від років. Курси української мови та інших предметів є в цілому ряді університетів в ЗСА, Канаді, Европі й навіть Австралії. Щороку є такі курси і на Союзівці і в інших оселях, і на пластових таборах і в таборах інших молодечих організацій. Є друковані програми літніх курсів українознавства в Українському Інституті при Гарварді, є літні курси у Мюнхені й Римі на УВУ і УКУ.

І знову таки — довідатися про все це можна без великого труду перед друкуванням таких неправдивих закидів.

При всіх хибах нашої вільної громади в діяспорі, вона від зарання свого існування здавала собі справу, що для фізичного збереження себе як окремої етнічної (національної) групи треба втримати при українстві молоде покоління — друге, третє і десяте. Вона знала, що найпершим засобом для цього є навчання наших дітей, внуків і правнуків української мови, історії й літератури — власне на курсах українознавства. Теорія покійного д-ра Луки Мишуги про „дві Батьківщини" мала й оце на увазі: не відстрашувати народжену вже на поселеннях молодь від країни, де вони прийшли на світ, а защеплювати в них сантимент до батьківщини батьків і дідів, навчивши їх підстав українознавчих наук, і, коли дозволять на це фонди і обставини, — показати їм ту батьківщину батьків-дідів. Але поручати нашим молодим людям, що вони їхали в Україну вчитися української мови та читати в совєтських підручниках фальші про історію України й вийнятки з літератури, які сприйнятливі для совєтської пропаґанди і творення „єдиного совєтського народу", — такого у нас ще не бувало.

Добре сталося, що редакція „Свободи" завела рубрику „Дружня бесіда", де Святослав Караванський може висловлювати свої завваги на тему совєтської системи, совєтської колонізаторської дурійки, брутальної русифікаторської політики. У цих справах — С. Караванський фахівець. Його відповідь Солженіцинові з вичисленням методів, що їх вживає політика русифікації, — першорядна. Але атакувати українські установи в ЗСА — це не

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

„Перед ювелірною крамницею"

Оце вже друга з черги прапрем'єра поетичної драми Кароля Войтили; першу „Брат нашого Бога" ставив краківський Театр ім. Ю. Словацького.

Появу на сцені обох цих драм попереджали скріплені світлинами репортажі, викликавши не абияке зацікавлення не так забарвлене любов'ю до театру, як самою цікавістю; як-то на сцені зазвучить слово сьогоднішнього Папи.

Драму „Перед ювелірною крамницею" ставили два польські театри — Театр ім. Є. Шанявського у Вальбжиху і варшавський Театр-Студія.

Саме про ці дві інсценізації хочу поділитися думками з читачами.

Режисер спектаклю в Театрі ім. Шанявського вийшов із заложення, що аскетичний театр мислі був би для широкої публіки замало зрозумілий, тому, щоб полегшити розуміння особливо наголошеної в драмі візії, він використав у виставі цілу, так сказати б, театральну машинерію, тобто всі технічні засоби, якими розпоряджав театр, на те тільки, щоб збудувати в театрі костьол, у якому мала відбуватися дія. Тож сконструйовано вівтар, виконано великого розміру вітраж з Розп'яттям і багато дечого іншого, що дає ілюзію нутра церковної споруди.

В парі з цим є там і священик при Богослужбі й очевидно вівтарні хлопці, а перед вівтарем — молода пара у весільному одязі, поблизу батьки молодих і багато гостей. Словом усе, як під час справжньої шлюбної церемонії. Музику до віршів автора скомпонував мабуть наш земляк, Юрій Максим'юк. У спектаклі також бере участь відомий хлоп'ячий хор Познанської філгармонії Стефана Стуліґроша. Є сцена проповіді, зверненої до новоженців. Іншими словами, всяка різнородність засобів неадекватних до тексту.

Придавлене надміром режисерських ідей-помислів, слово майже зовсім пропадає. Видобути з тексту нормальний драматичний діялог акторам не щастить. Жести і міміка, що їх застосував режисер для підкреслення вірогідности постатей, приводять до дражливої манери „переживання". Моменти поетичної медитації, які мали б під спектакулярним поглядом наближувати до містерії, — нечіткі, замазані. Перекласти поетичну драму на мову ілюстративного театру не повелося.

II

Зовсім відмінне режисерське вирішення представив у Варшаві Андрій Седлецький. Дуже добре фреквентовані спектаклі проходять у підземній каплиці костьола св. Анни. Одиноким реквізитом є дві свічі. Аскетичне нутро каплиці в сутінку створює контемплятивний настрій. Сакральний простір є формою втаємничення в містерію. Нерухомі лиця акторів (між іншим, їх усіх шестеро); очі, вдивлені кудись понад полум'ям свічок; повільний стилізований жест — усе це сприяє тому, що слово стається найважливішим елементом, що організує спектакль.

Білий рефлексійний вірш, звільнений від сценічного руху, визначує динаміку вистави. Актори, щоправда, говорять і співають про те, що діялося колись, але глядач теж відчуває, що відбувається в їхніх думках, коли вони стоять непорушно, вдивлені в полум'я свічок.

Голос Бога доходить з-за обсягу світла (з дальшого пляну каплиці) і становить вислів святої Правди. Із сценічного простору виростає простір релігійний тим більше, що за стінами проходить Вечірня, збірна молитва й несеться гомін дзвонів. У такому сценарії і завдяки такій концепції театрального видовища поетичне слово драми набирає іншого сенсу. У каплиці, переповненій вслуханими в містерію людьми, постає символічний вимір, а релігійний текст промовляє повністю. Спектакль переконує автентичністю.

* * *

Драматургія Кароля Войтили, одноістотна в змислі стилю і настрою, оперує містерійною формою й вимагає інших засобів вислову, ніж у традиційному театрі. Здається, що найбільш відповідною формою для цієї драматургії є поетичний театр слова.

Поетична драма „Перед ювелірною крамницею" постала 1960 року.

Роздумування над долею трьох закоханих пар, показують можливості знайти правду і щастя на вскладненому шляху життя в оперті об ієрархію моральних вартостей. Найвища форма любови є повне й остаточне з'єднання двох людських існувань. Так окреслений напрям мислення має свій вислів у динаміці та конструкції драми. Він же — цей напрям — інспірує найбільш правильну інтерпретацію тексту.

* * *

Слід зазначити, що в часі Другої світової війни Кароль Войтила був чільним актором Рапсодичного Театру. Сліди цього можемо помітити сьогодні. Між іншим, у Філядельфії живе польський актор, який із автором обговорюваного твору працював у згаданому театрі. Він оповідає, що кращої людини й товариша праці, як Войтила, він не може собі уявити.

Кінчаючи статтю, подам, що я в обсадах ролей поодиноких польських театрів знайшов такі українські прізвища: Міх, Добош, Корни-

(Закінчення на стор. 4)

Панас Феденко

ШКОЛА ДЕСПОТИЗМУ

ЧИТАЮЧИ СПОМИНИ ЦАРИЦІ КАТЕРИНИ II
(1729-1796)

Чотирнадцятилітню Софію із збіднілого князівства Анґальт Цербст у Північній Німеччині відвезли в Росію. Їй призначено було бути нареченою, пізніше дружиною наслідника трону, названого Петром III. Він був унуком царя Петра I по жіночій лінії. Обоє — Софія і Петро були німці і царська Росія була їм чужа.

Принцеса Софія не була щаслива в своєму подружжі з Петром. Він був деґенерат і п'яниця. Займався тільки вояцькою муштрою, полюванням і всякими забавами. Софія була від природи інтеліґентна і з нудьги багато читала. XVIII століття називають „віком освічености".

В країнах Західньої Европи з'явилися видатні філософи й письменники, що критично поставилися до освіти, культури, політики шляхетських держав і до традицій церковних. Це були переважно вихідці з освіченого міщанства — буржуазії. Принцеса Софія захоплено читала твори знаменитого французького письменника Вольтера, писання філософів освічености, особливо ж „Енциклопедію", яку видали в Парижі Дідро, Далямбер та інші талановиті автори. Ідеї свободи і рівности між людьми, які знаходила Софія в книжках „просвітителів", особливо притягало увагу молодої Софії. Про суспільну несправедливість і неволю в царській Росії Софія писала:

„Тому що вони (шляхта, бюрократія) ідуть тільки за своїми примхами і фантазіями, вони порушують всі закони або зле їх виконують. Наслідком того вони ніколи не навчаються наказувати і стають тиранами". Далі писала Софія про жорстокість дворян супроти своїх кріпаків. В кожному шляхетському домі були кайдани, залізні нашийники, нагаї, якими власники карали своїх кріпаків. „Ледве можна казати, що вони (кріпаки) є такі самі люди, як і ми; і коли я сама це кажу, то з небезпекою, що на мене полетить каміння".

Високо гуманні ідеї, правда? Але що сталося з Софією, що прийняла владу, як Катерина II, з титулом „імператриці всеросійської" в 1762 році? Тут, до речі, слід пригадати слова Карла Маркса: „Буття визначає людську свідомість".

На російський трон прийшла Катерина II, спираючись на військо, де командувала аристократія (стара чи нова); між новими аристократами були й два козацькі сини з України Олексій Розумовський і Кирило Розумовський. Перший був тайно повінчаний з царицею Єлисаветою, донькою царя Петра I, і обом Розумовським Єлисавета дала титул графів.

Дворянська каста не дозволила Катерині II ніяких реформ на користь селян-кріпаків, навпаки, шляхта привітала „реформу" Катерина 1783 року, якою цариця заборонила українським селянам перехід від одного землевласника до іншого. То було введення кріпацтва для українських хліборобів.

Катерина II не забула своїх залицянь до письменників і філософів „Освічености": кликала їх до себе в гості, наділяла подарунками. І Вольтер гостював у цариці й хвалив її режим. Щоправда, деякі філософи й письменники придивились до декорацій „освічености" при дворі Катерини і написали правду про режим цариці, що охоче в листах називала себе „республіканкою".

До критиків режиму Катерини II належить також Дідро, французький енциклопедист, гість цариці. Він писав:

„Цариця Росії є деспотка. Тому що вона хоче зберегти деспотизм, вона видає свою книгу законів, як їй подобається. Вона не потребує згоди народу".

Давні слова, але як свіжі? Скільки конституцій написали вожді СССР, які громадянам обіцяли „груші на вербі"! І результат однаковий: деспотизм терористичної кліки не попустив ані трохи.

Анатоль Камінський

СИТУАЦІЯ НА УКРАЇНІ І ВИСНОВКИ З НЕЇ

Інтеґральна мультинаціональність — головний метод й інструмент русифікації на сучасному етапі

III

Ясно, що на тлі якраз щораз то більш разючої стратифікації совєтського суспільства, з його гострим розподілом на правлячу партійну номенклятуру, з її спецмагазинами, дачами й іншими привілеями, та експлуатовані народні маси, з чергами за хлібом і молоком, — говорити про соціяльну однорідність — це звичайний глум.

— 2 —

Стільки про два основні теоретичні канони „совєтської національної політики", які разом з спільною економічною базою, ідеологією (марксизмом-ленінізмом), культурою та побутом творять базу, на якій постав „єдиний совєтський народ". Пора перейти до практичних засобів і методів „формування" „совєтського народу" на сучасному етапі, які власне виводяться і опираються на цю базу. Вищезгадана Аріфханова писала, що „інтеґраційні процеси виявляються у всіх сферах життя націй, (...) але в економічній ділянці вони виражені найбільш виразно" (Цит. твір, стор. 29).

У висліді: „Економіка кожної республіки є складовою частиною економіки країни, в розвитку майже всіх її галузів активну участь беруть усі народи. Тому економіка окремої республіки — це не тільки результат діяльности її населення, але й результат співпраці і взаємодопомоги всіх народів країни" (Там же, стор. 30).

Крайня централізованість совєтської економіки — не новина, як і диктовані централізацією інтеґраційні засоби і механізми, які служать туго централізованому перерозподілові національного доходу через інтеґральний державний бюджет у рамках одноцілої держави, а не на основі товарного еквівалентного обміну між республіками. Справа, однак, зараз у чому іншому. А саме в тому, що на теперішньому етапі „творення" „єдиного совєтського народу", всупереч раціональним вимогам і потребам совєтської економіки, яка вимагає якраз децентралізації, цю децентралізацію ще посилено і поширено; інтенсифіковано інтеґраційні механізми і надано їм вже не тільки чисто економічну, але передусім специфічну, соціяльно-політичну функцію в процесі перемішування і асиміляції неросійських народів, як чергового кроку до здійснення цієї штучної соціологічної креатури.

Головну ролю в цьому інтеґраційному процесі відіграють під сучасну пору побудови і експлуатація грандіозних індустріяльних, енерґетичних, іриґаційних, меліораційних і інших об'єктів і проєктів, які не лише зв'язують і закріплюють „економічну спільність і єдність" усіх республік в одному централько контрольованому комплексі, але є політичними інструментами асиміляції і русифікації. Вони приводять не лише до узалежнення і повної підпорядкованости в економічній сфері, але й приводять до поважних змін демографічного, соціяльно-побутового і політичного порядку, бо за Аріфхановою, „Ґіґантні побудови комунізму притягають сотні і тисячі робітників і спеціялістів із всіх братніх республік. Це сприяє не тільки формуванню многонаціональних колективів будівників, але й зумовляє побільшення многонаціональности республік, що і є однією з важливих передумов зближення націй на сучасному етапі" (Цит. твір, стор. 33).

Це і є ці „політичні і культурно-ідеологічні" та національні аспекти економічної інтеґрації.

Механіка цих процесів доволі проста, хоч не завжди про неї говориться: „ґіґантні побудови комунізму" в доповненні до постійних менш маштабних об'єктів (от таких хоча б, як текстильний завод у Тернополі, побудований на привезених росіянах в 1960 роках) мають вести до мішаного складу робітничих колективів і в свою чергу до мішаного складу населення в даній частині республіки взагалі.

Це в демографічному, національному відношенні.

В мовному аспекті: російська мова, як мова міжнаціонального спілкування, має приводити насамперед до двомовности, а потім — в свою чергу — до запанування російської мови. Кінцевий результат, впарі з політикою перерозподілу не лише робітничих, але й загальних демографічних елементів, з „єдиним загальноосвітнім процесом", базованим на російській мові, літературі і культурі; з асиміляційним адміністративно-політичним тиском — мав би бути: повна русифікація неросіян і інтеґральне включення їх у „єдиний совєтський (читай: російський) народ".

Згідно з іншим спецом по національному питанню, Р. І. Азімовою, „Рух населення, так характерний для сучасного стану розвитку суспільства, породжує двомовність... А розвиток першої у світі багатонаціональної соціялістичної держави, в якій керівну ролю грала постійна допомога і піддержка російського народу народам нашої країни у соціялістичному будівництві, створив об'єктивні передумови для того, щоб російська мова стала (...) фактично загальною мовою інтернаціонального спілкування і співпраці всіх народів СССР" (Цит. твір, стор. 181). Слід вказати на тісну пов'язаність і стислу паралельність поодиноких вимірів цієї геноцидальної політики режиму в різних площинах народного життя. І так, наприклад „двомовність" у економічному секторі є нічим іншим, як лише прямим і паралельним відповідником такої ж „двомовности" в загальноосвітній політиці, як це виразно сказано в „Рекомендаціях" горезвісної Ташкентської конференції з 1979 року; вона мала розглянути дошкільне виховання і „вивчення психологічно-дидактичних і лінґвістичних проблем формування двомовности в дошкільному дитинстві і навчання російської мови дошкільників у національних дитячих садках..." („Рекомендации", Радіо „Свобода", серпень 1979, стор. 7).

А вже рік перед тим постановою Ради міністрів СССР з 13-го жовтня 1978 року впроваджено російську мову за розмовну в дитячі ясла, і для „удосконалення вивчення російської мови" змінено навчальні пляни в середніх школах. І вкінці „рекомендаціями" Ташкентської конференції це „удосконалення" поширено на всю систему навчання в республіках.

(Далі буде)

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ЗАКЛИКАЄ ВСІХ ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ: ПРЕДСІДНИКІВ, СЕКРЕТАРІВ, КАСИРІВ ТА КОНВЕНЦІЙНИХ ДЕЛЕҐАТІВ ВЗЯТИ АКТИВНУ УЧАСТЬ В ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ. ЗА АКТИВНУ УЧАСТЬ І УСПІХИ В ЦІЙ КАМПАНІЇ ПЕРЕДБАЧЕНІ НАДЗВИЧАЙНІ НАГОРОДИ І ВОНА БУДЕ РІШАЛЬНА ДЛЯ ВИБОРУ КОНВЕНЦІЙНИХ ДЕЛЕҐАТІВ І ДЛЯ УЧАСТИ У КОНВЕНЦІЇ В ТРАВНІ 1982 РОКУ.

Участь українців у літній науковій лябораторії

Коли говоримо про дослідну працю наукових українських кіл у вільному світі, то маємо на увазі передовсім такі відомі і заслужені інституції як НТШ УВАН, УВУ, УКУ чи в кількох останніх роках УНІГУ та Канадський Інститут Українських Студій в Едмонтоні, Канада. Але і ці зорганізовані осередки наукової праці зі своїми бібліотеками, архівами тощо не завжди задоволяють потреби дослідників окремих ділянок науки зокрема в українознавчому аспекті. Доволі часто як старшим і досвідченим науковим робітникам, так і молодим адептам науки доводиться чинити інколи драматичні пошуки за необхідними матеріялами по різних бібліотеках чи навіть приватних колекціях. Українські колекції мають такі університети, як Міннесотський чи Блумінгтонський (Індіяна); мають їх зокрема такі репрезентативні університети, як Манітобський чи Торонтонський, не кажучи вже про Бібліотеку Американського Конгресу.

В Америці одним з таких університетів, що за останнє десятиріччя завдяки великому зростові своїх книжкових фондів став одним із передових науково-дослідних осередків середнього заходу, є Іллинойський університет у Шампейн-Урбана (приблизно 150 миль на південь від Чікаго). Бібліотека цього університету нараховує шість з половиною мільйонів томів і є третьою — після Гарварду і Єйл університетів — найбільшою університетською бібліотекою у ЗСА. Також третьою після Гарварду і Колумбійського університетів є його слов'янознавча (і східньоевропейська) секція, яка нараховує 400,000 томів.

Центр досліджень Росії і східньоевропейських країн

Незвичайний ріст книжкового фонду Іллинойського університету вирішив те, що при ньому завдяки стейтовим, а передусім федеральним фондам, постав Центр Досліджень Росії і країн Східньої Европи, в тому й України, проблематика якої стала тут однієї з передових ділянок наукових зацікавлень і студій.

Від дев'яти років кожного літа в періоді від 15-го червня до 8-го серпня з'їжджаються на кемпус цього університету десятки, а той сотки наукових робітників, професорів вищих учбових закладів, аспірантів, докторантів, членів наукових інституцій тощо не тільки з Америки, але й з заморських країн, і тут користуються у своїй науковій праці незвичайно великими улегшеннями. До їх послуг є дарові і вигідні мешкальні кімнати в доволі добре обладнаному студентському гуртожитку (бож це час вакацій), дешева студентська харчівня, де можна прохарчуватись за десять долярів денно, чи більш люксусова професорська. А понадусе до їхньої диспозиції є велике і різноманітне багатство книжкових фондів, фільмів, мікрофільмів чи фотокопіювальних засобів. Ось якими добродійствами може користуватись приїжджий науковець і відповідно до своїх потреб, зацікавлень і можливостей перебути тут тиждень-два чи навіть повних вісім тижнів. Перебути в атмосфері чистого і привітного університетського містечка, серед людей науки різного віку і статі, з різних країн, з різними зацікавленнями. А треба відмітити, що кемпус цього університету справді імпозантний своєю архітектурою, чудовими парками променадами тощо. Та й саме містечко має чар.

І саме оцей восьмитижневий період — від половини червня до половини серпня — прийому, оформлення і надання можливостей для свобідних наукових досліджень підібраним кандидатам, має назву Літньої дослідної лябораторії, а учасниками її можуть бути тільки вибрані кандидати, які мають точно визначене відношення до таких чи інших наукових досліджень.

У цьогорічній літній лябораторії взяло участь 200 осіб різного віку та різних національностей. Були тут дослідники-науковці із 38-ми стейтів Америки, а крім них були гості з Австрії, Англії, Західньої Німеччини, Єгипту, Ізраїля, Італії, Канади, ба навіть із Нігерії. Усіх їх єднало зацікавлення історією, економікою, літературою, мистецтвом, чи взагалі культурою Східньої Европи, а в тому і окремими ділянками модного сьогодні і розвиненого совєтознавства.

Українські книжкові фонди і дослідники

Прибули на Літню лябораторію до Іллинойського університету і українські дослідники. Приїхало їх 18 осіб, здебільшого викладачі і професори американських і канадських коледжів і університетів, які вже і раніше тут бували, і їм відомі реальні наукові користі з поїздки до цього осередку.

Початки книжкової колекції університету сягають 1920 років, коли університетській бібліотеці вдалось нав'язати діловий контакт із державними видавництвами, зокрема на еміґрації, але результати були не дуже значні.

Пройшли три чи чотири десятки років і кількість українського книгофонду дійшла ледве до чотирьох тисяч томів. Але початок 1900-их років був зворотним у цій важливій справі. На працю до бібліотеки Іллинойського університету заанґажовано молодого і енергійного, з професійною освітою бібліотекаря, доктора з царини української літератури, сьогодні загальновідомо науковця і культурного діяча д-ра Дмитра Штогрина. На цьому університеті він почав пляново розбудовувати український відділ бібліотеки, крім того став професором двох курсів (нижчого і вищого) української літератури (українську мову викладає тут уродженець Київщини німецького походження д-р Курт Кляйн).

За старанням д-ра Штогрина бібліотека закупила колекцію цінних і рідкісних книжок (сім тисяч) від св.п. Іллі Чайковського, а впарі з цим завдяки успішній співраці з адміністрацією університету і керівництвом слов'янського сектора бібліотеки загальна кількість томів українського відділу зросла за останніх кілька років до 40,000 томів (включно з мікрофільмами старих і недоступних видань). На україніку в Іллинойському університеті українська громадськість, стверджує проф. Штогрин, — не дала ні одного цента. А її закуп, упорядкування, оправа і тому подібне коштує досі приблизно півмільйона долярів".

Це справді не абияке досягнення тим більше, що книжковий фонд української секції слов'янського відділу бібліотеки постійно зростає. Заслуга в цьому і то майже виключна д-ра Штогрина, який на 21-му році своєї професійної праці в іллинойській бібліотеці є професором бібліотечної адміністрації і головою каталогового відділу слов'янської бібліотеки, а до того веде два курси української літератури. Є він, отже, загальновизнаним в університетських колах справжнім амбасадором української науки, а його позауніверситетська наукова і загальнокультурна діяльність теж загально відома.

Знають про це „жерці науки", дослідники старшого і молодшого поколінь, і прибулі у гостинні пороги Іллинойського університету на тиждень чи два, а то й на кілька днів почувають тут себе справді, як у себе вдома, бож саме він старається якнайбільше вможливити їм знайти відповідні наукові матеріяли чи дати таку чи іншу фахову пораду.

А тепер коротко про учасників цьогорічної Лябораторії. Було їх, як уже згадано, 18 осіб, а тематика їхніх наукових зацікавлень була доволі широкого діяпазону. А ось перелік досліджуваних тем чи проблем: українська література та її окремі питання — Тетяна Бачинська-Кейс (Ню Йорк) і Мирослав Семчишин (Іллиной); українська література була заступлена шістьма дослідниками: Б. Чопик (Юта), Віталій Кейс (Ню Йорк), Марта Кухар (Іллиной), Володимир Смирнів (Канада), Олександер Сидоренко (Аркенсо), Елеонора Адамс (Пенсильванія). Історичною й історіографічною тематикою займалися п'ять дослідників: Горак (Іллиной), Олена Лукаш (Пенсильванія), Роман Сербин (Канада), Любомир Винар (Огайо). Крім них у Лябораторії брали участь: Марія Овчаренко (Іллиной) — українська мова; Ігор Стебельський (Канада) — міґраційні рухи українців перед 1917 роком; Оксана і Орест Кравс (Клівленд), В. Печенюк (Англія) і М. Домашевський (Чікаго).

Над окремими проблемами, на прохання авторів-дослідників, відбулися семінарійні дискусії, що ними звичайно проводив як господар д-р Штогрин. У цілому цьогорічну сесію в Літній лябораторії з української точки зору треба вважати за дуже корисну і успішну.

Мирослав Семчишин

Виставка народного мистецтва в Еванстоні

Еванстон—це університетське містечко на північному кордоні Чикаго, в якому знаходиться Нортвестерн університет, один із престижових приватних університетів ЗСА. Деякі його вулиці нагадують европейські містечка своїми стародавніми кам'яницями, а інші дільниці—це ультрамодерні будівлі. Ця цікава архітектурна мішанина кемпусу університету знаходиться серед зелені і квітів на мальовничому березі озера Мичиґен.

Деякі з експонатів на виставці.

Серед декількох тисяч студентів є й декілька українців, які, хоч і переобтяжені своїми заняттями, намагаються, по змозі, інформувати і ознайомлювати не-українців із українською культурою й станом українців в Україні. Членами Українського Клюбу в цьому році були Данило Галібей, Аннета Гевко, голова Клюбу, Адріяна Кочман, Борис Лушняк, Олександер Новицький і Анна Помяк.

Заходами Українського Клюбу і в порозумінні з 29-им Відділом СУА в Чикаго, була влаштована виставка української народної творчості, разом з українською англомовною літературою, в приміщенні бібліотеки Нортвестерн університету. П'ять великих вікон, вірніше скляних скринь, були виповнені вишивками, різьбою, керамікою, писанками народним одягом, книжками та інформативними брошурами. Глядачі захоплювалися яскравими кольорами та інтриґуючими взорами української вишивки, писанок і різьби. Завжди хтось підходив до виставлених розложених книжок і брошур і читав про українців в Україні й на поселеннях.

Усі експонати цієї виставки були з приватної колекції мисткині Олександри Дяченко—Кочман. Виставка тривала шість тижнів—у квітні й травні.

Український Клюб вже плянує активну діяльність в новому шкільному році.

У.К.

Вступайте в члени УНС!

Гартфорд під знаком ґрадуацій

Червень не тільки є одним із найкращих місяців року, але й один із найбільш пам'яткових. Це місяць закінчення шкільного року. Тоді коли цілий рік науки стає мірилом оцінок на свідоцтвах і вказує певне майбутнє студента.

Цього місяця, як ніколи, Гартфорд заворушився у підготовах до ґрадуацій. Було зі середніх та високих шкіл їх доволі багато. Громада бажала їх привітати у свої ряди та поґратулювати з успіхами.

Найбільшою радістю були матуранти української школи св. Михаїла— Ґеня Зелез, Леся Зборовська, Марта Колінська, Андрей Гарасимяк, Теодор Кузьо, Олден Провост і Марко Рудик, які успішно закінчили науку, отримавши дипломи, гарно виписані А. Рудиком.

Їхня підготова до матури тривала цілий рік, одначе сама „гарячка" наступила щойно коротко перед матурою. Діти „кули", скільки тільки час дозволив, бож і рівночасно були також шкільні американські іспити.

Настав перший вечір матури. Отець Р. Білецький відмовив молитву, розпочинаючи матуру. Учні, дещо знервовані, входили до кляси, де перед комісією у складі: інспектор Р. Романишин, директор О. Пришляк, д-р М. Снігурович, Б. Стельмах і д-р О. Теслюк, — здавали іспити з того, що навчилися протягом одинадцяти років. Не менше переживали батьки, які нетерпляче очікували перед школою вислідів. У половині іспиту відбулася перерва. Директор Пришляк постарався „піццу" і солодке. Діти трошки відпружилися і в дружній атмосфері інспектор Р. Романишин промовив коротко, але змістовно, до матурантів. Він підкреслив їхню наполегливу працю в підготові до матури та побажав дальших успіхів в українському житті. 10-та година вечора — кінець першого усного іспиту. Коби перейти ще два писемні й один усний, тоді все буде гаразд. Прийшла і ця хвилина. Всім здавалося, що було важко, але мали надію, що перейшли. Тяжко повірити, що це вже вони востаннє навчаються в українській школі. невже ж непотрібно буде йти у суботу до школи? В одних відчувається радість і втіха, а в інших — жаль. Велика частина їхнього життя пройшла в цім малім українськім арсеналі. Тут вони вивчали свою українську мову, культуру і пісню. Тут були їхні українські товариші.

У наступну суботу відбувся матуральний обід. Прибуло біля 50 осіб. Приміщення ресторану подружжя Дидинів було надзвичайно гарне. Шість матурантів, всі одягнуті у вишивки, засіли при дещо підвищенім столі. Родина, священики, вчителі, приятелі і представники організацій — Пласт, Пластприят, СУМ-А, УККА, ООЧСУ, ОЖ ОЧСУ, СУА, дивізійники, 277-ий Відділ Народного Союзу, Кредитівка, Товариство Св. Імени і хор „Діброва" — засіли за дбайливо прикрашеними столами. Отець Р. Білецький відмовив молитву.

Під час обіду промовляли, в першу чергу, директор, який заявив, що всі учні здали матуру, а дипломи будуть їм вручені під час загального закінчення шкільного року — в наступному тижні. За їхній труд і витривалість кожний матурант одержав пам'яткову книжку від директора. Далі виступила учениця Леся Зборовська з подякою вчителям і батькам за те, що вони могли успішно закінчити науку і завершити її матурою. Слідувало слово від родичів, яке виголосила Зірка Рудик. Вона зупинилася зокрема на дуже важливім теперішнім явищі — уживання української мови, підкресливши, що саме ці абсольвенти одинадцяти років української школи повинні берегти і вживати свою рідну мову, щоб увесь труд батьків, які так пильно і наполегливо возили їх до української школи, щоб вщепити ту грудку української землі і всього, що є близьким, дорогим і рідним, не пішло марно в забуття. Зірка подякувала директорові Пришлякові за його дійсно примірну батьківську і професійну опіку. На пам'ятку Марко Рудик й Олден Провост вручили йому чудову інкрустовану касетку. Іншим вчителям (д-р О. Теслюк, В. Теслюк, Б. Стельмах, А. Пришляк), яким належиться не менша подяка, вручено букети рож. Жаль, що решта вчителів не з'явилася на це свято. Далі промовили голова місцевого Відділу УККА Б. Крупа й о. С. Чомко.

Після відмовлення молитви всі пішли до спільного фотографування, і ще довго гуторили біля ресторану.

13-го червня було дві великі імпрези. Вдень — закінчення українського шкільного року, а ввечері — ґрадуаційна забава.

Вранці відправлено Св. Літургію з участю всіх студентів української школи, вчителів і родичів, які масово приступили до Св. Причастія. Після гарно приготованого Батьківським комітетом сніданку, головою якого є Євген Сиротюк, відбулася роздача свідоцтв і нагород. При вході на залю пишалося табльо матурантів. Воно — перше в історії школи Св. Михаїла, яке оригінально виконали подружжя А. і З. Рудик. На сцені зайняли місце, в останній раз, шість абсольвентів, учителі і священики. Святом успішно проводив директор Пришляк. Коли всі кляси, почавши садочком до 10-ої кляси, одержали свідоцтва, присутні оплесками вітали матурантів, яких по черзі представив директор, а о. Чомко вручив свідоцтва і дипломи. Д-р М. Снігурович винагородив чотирьох учнів грошовими нагородами, а саме: Ґеню Зелез, Тодзя Кузя, Олдена Провоста і Марка Рудика. Зворушливо до матурантів промовив Е. Сиротюк. Від студентів подякувала вчителям Леся Зборовська, вручивши кожному китицю квітів.

Годі було довго затримуватися, бо за кілька годин мала відбутися вже традиційна ґрадуаційна забава. Місцеві організації СУМ-А і Пласт тісно співпрацюють в цій ділянці, бо кожного року чергуються в проводженні забави. Цього року черга припала на Пласт і Пластприят. Над збиранням імен ґрадуантів і програмою забави трудилися пл. сен. Уляна Гринь і пл. сен. Арета Барановська.

Точно о годині 10-ій, під звуки маршу, увійшли всі ґрадуанти парами на залю, оформившися півколом. Перід вели матуранти української школи — Марта Колінська і Марко Рудик, Леся Зборовська і Теодор Кузьо, Ґеня Зелез і Олден Провост. Далі — ґрадуанти середніх шкіл: Світлана Волошко (Юрій Веремчук), Ірена Блюс (Марко Вінярський), Ґеня Дубік (Марко Шафран), Андрій Гаврилюк (Богданна Ганчук), Оля Калюк (Петро Борейко), Дебора Коч і Павло Краків, Наталка Куцман (капітан Богдан Родзінський), Христя Пришляк і Петро Зелез, Адріян Зборовський (Ліда Любинська), Орест Зборовський (Сузанна Вебер). Присутні теж вітали ґрадуантів університетів — Мирона Ґудза, Марічку Кузьму і Наталку Воскобійник. Станичний пл. сен. Юрій Барановський представив пари, розповівши коротку біографію і закінчені студії кожного.

Заграли перші акорди танцю для ґрадуантів, які несміло закрутилися до ритму музики. У наступному танці ми побачили щасливих батьків, що з радістю танцювали із своїми донями чи синами.

Забавою закінчилися ґрадуаційні святкування. Хочемо вірити, що спогади про них залишаться надовго у пам'яті всіх.

Р. С. З.

З уваги на постійний зріст коштів друку, а зокрема в останніх часах на підвищення поштових оплат, Видавництво „Свобода" змушене зменшити число ґратісових газет.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
бл. п.
ВОЛОДИМИРА БАКАЛЬЦЯ
будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ
в понеділок, 31-го серпня 1981 року
в церкві св. о. Миколая в Пассейку, Н. Дж., о год. 6:30 рано;
в манастирі оо. Студитів в Римі;
в церкві св. Володимира в Ґлен Спей, Н. Й., о год. 9-ій рано;
в церкві св. о. Миколая в Баффало, Н. Й., о год. 7-ій рано.
Родину, Приятелів і Знайомих просимо ласкаво згадати Покійного в цей день у своїх молитвах.
МАРІЯ БАКАЛЕЦЬ з Дітьми

Братство Українських Січових Стрільців і Українська Вільна Громада в ЗСА
в глибокому смутку повідомляють Товаришів Зброї і все Українське Громадянство, що 24-го серпня 1981 року в Ню Йорку, відійшов у Вічність заслужений член Управи
сл. п.
Д-р ГРИГОР НИЧКА
ПАНАХИДА — в п'ятницю, 28-го серпня 1981 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.
ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в суботу, 29-го серпня 1981 року з церкви св. Юра о год. 9:30 ранку на український цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.
Управа Братства УСС
і Управа Української Вільної Громади

Ділимося сумною і болючою вісткою, що дня 12-го серпня 1981 року, по довгій і тяжкій недузі, на 60-му році життя в Торонто, Канада, відійшов від нас у Вічність
бл. п.
ГРИГОРІЙ МОЧЕНКО
вояк Української Гал. Дивізії УНА та інших воєнних з'єднань у Другій світовій війні, колишній учитель народних шкіл на Рідних Землях.
Залишив в глибокому смутку:
дружину — ОЛЬГУ
синів — ГРИЦЯ та ІЛЯРІЯ
дочку — ГАЛЮ ФЕДОРЧАК з мужем ПЕТРОМ та донечкою МЕЛАСЕЮ
дочку — ОЛЕКСАНДРУ ЗАХАРЧУК з родиною
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

„Україна" на стейтовому ярмарку в Іллиной

Відомий український танцювальний ансамбль „Україна", мистецька одиниця при Осередку СУМ-А ім. Миколи Павлушкова в Чикаго, взяв участь в Іллинойському стейтовому ярмарку „Стейт Фер". Ансамбль „Україна", під керівництвом балетмайстра Євгена Літвінова мав чотири окремі виступи на протязі двох днів, 15-го і 16-го серпня. Численна публіка нагородила українську групу найбільш грімкими оплесками серед усіх інших учасників мистецької програми.

Іллинойський ярмарок— це ярмарок, що його влаштовує уряд стейту щорічно у столиці стейту Спринґфілд. Тисячі глядачів переходять через браму цього ярмарку денно.

Цього року провідники стейтового ярмарку вперше запровадили так званий етнічний розділ, щоб відзначити різноманітний національний склад населення стейту. Це не перший раз українці взяли участь в Іллиной Стейт Фер, бо з нагоди 200-річчя ЗСА у 1976 році виступали сумівський юнацький хор „Ватра" та сумівська юнацька танцювальна група (попередник ансамблю „Україна").

Ансамбль „Україна" виступив двічі у суботу, 15-го серпня, виконавши довгий танець „Українська сюїта". Глядачі реаґували дуже тепло й щиро, хоч вони були вже вимучені одногодинними виступами польського хору „Ліра" та Ірляндської Ліґи.

У неділю, 16-го серпня, ансамбль „Україна" знову виконав дві точки: „Закарпатська сюїта" та повторення популярної „Української сюїти". Як попереднього дня, іхнє виконання викликало надзвичайно жваву реакцію від глядачів.

Ансамбль „Україна", який під керівництвом талановитого балетмайстра Євгена Літвінова існує від квітня 1978 року, відомий зі свого успішного турне по містах ЗСА, а також із виступів у українських фестивалях у ЗСА. В 1980-му році ансамбль виступив у Ґарден Стейт Артс Фестивал у Ню Джерзі, де був присутній тодішний кандидат на президента ЗСА Роналд Реґен, а недавно, бо лишень місяц тому, „Україна" брала участь у Фестивалі Молоді на оселі „Верховина" в Ґлен Спей, Н.Й., де зачарувала баґатотисячну публіку, яка віддячилась танцюристам грімкими оваціями.

З кожним новим успіхом зростають заклики для виступів ансамблю, який виконує гідну ролю українського амбасадора серед американської громади.

Наступний більший виступ ансамблю буде на Здвизі СУМ-Америки-Захід, який відбудеться від 5-го до 7-го вересня на оселі СУМ-А біля Барабу, Вискансин. Відтак наступні виступи ансамблю будуть на міжнародні́м фестивалі в Гемонді, Індіяна, 13-го вересня, та у фестивалі „Українські дні" в Чикаго того самого дня.

Тарас Дрозд

Дописи з життя громад, установ, організацій чи осіб мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками й писати розбірливо. Дописи слід надсилати до десяти днів після відбуття даної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи й правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища, не скорочуючи їх. У випадку англійських імен чи назв треба дати в дужках і їх.

Не критикуйте...

(Продовження зі стор. 2)

тема для „Дружньої бесіди". Треба спершу вжитися в українську громаду й пізнати „правдиву правду" про її установи. Критикувати УНІҐУ — це не „табу", що його не вільно торкатися. Були і є (та напевно і будуть) слушні причини для критики, як ось видання великої англомовної книги „Ді Юкрейн" — з родівником, — або толерування совєтського скасування літери „ґ"; але існування цього центру української науки в одному з найбільш престижевих університетів світу, випуск з цієї установи вже десятка українських молодих людей з докторськими дипломами, що відкривають їм двері до наукової кар'єри в різних університетах, — створення цього осередку завдяки небаченому ентузіязмові гурту нашої молоді та жертвенності українського суспільства на поселеннях — це такий історичний осяг, що треба обережно стосувати супроти нього свою критику.

Хай дарує С. Караванський, якого автор цих рядків шанує як людину, що стільки натерпілася і зберегла свій національно-політичний хребет, шанує, як письменника й журналіста, та як людину, що аналізує проблеми, — хай він повірить, що мені було дуже прикро писати ці рядки, але це вина невідповідного використання колонки „Дружньої бесіди" для бесіди, яка не була дружньою.

ПІСЛЯ СМЕРТИ ДЕСЯТОГО ІРЛЯНДСЬКОГО в'язня в часі голодівки в тюрмі Мейз в Белфасті і відступлення одного, а саме, Петрика Квінна, від голодівки, зголосився новий в'язень до тієї голодівки — Бернард Фокс, який відбуває 12-річний засуд за перенощення вибухівки та збомблення готелю, в якому перебували цивільні люди. Закон таких вчинків не визнає політичними і засудженим за них не дає права політичних в'язнів. У боротьбі за отримання тих прав дотепер померло в часі голодівки десять в'язнів. Якщо англійський уряд не поступиться, тоді й тим, що тепер голодують грозитиме смерть.

З діяльности УВУ в академічному 1980-81 році

Із звітів, підготовлених на Професорську раду Українського Вільного Університету, присутні члени Професорської колеґії мали нагоду дізнатися, що в академічному році 1980-81 утримано всі роди діяльности. Крім зимових курсів (традиційного зимового високошкільного курсу українознавства у Макведлері) мали місце всі передбачені роди навчання в УВУ у Мюнхені в часі семестру: крім семестральних викладів на філософічному факультеті та на факультеті права й суспільно-економічних наук, крім традиційного високошкільного літнього курсу українознвства, були педагогічні курси (в цьому році четвертий раз), курси української мови для початківців, та курси східньоевропейської цивілізації для учасників спеціяльного курсу, сполученого з поїздкою по Европі ("Стежками батьків"). В загальному у викладах взяло участь понад 130 студентів та курсантів; точніші дані будуть подані у річному зіставленні після закінчення семестру (у Бюлетені УВУ, який з'являється від років із датою 31-го серпня).

З видань відзначено 12 позицій, при чому й тут підсумок був тільки провізоричний, бо низка видань стоїть безпосередньо перед закінченням (німецьке видання „Ікон" С.Гординського; збірник, присвячений релігійній проблематиці в Україні; збірник на пошану св.п. ректора УВУ проф. В.Орелецького). Спеціяльно цінним був збірник на пошану Головного Отамана С.Петлюри із матеріялами конференції, улаштованої у Парижі у сторіччя його народження. Чимало матеріялів професорів і викладачів УВУ вміщено у німецьких „Записках" Товариства Сприяння Українській Науці, що знайшло широкий відгомін серед німецьких наукових кіл.

Пожвавлено вечірні виклади для українськй авдиторії — всіх їх було вже понад 30, не враховуючи імпрез, що відбулися в УВУ, але були призначені для чужої авдиторії. Зокрема часто відбуваються виклади в часі літніх семестрів, щоб дати змогу познайомити українську колонію із Мюнхена та околиць із заокеанськими гістьми УВУ.

Дуже поважною була праця УВУ на зовнішньому відтинку, коли насамперед стараннями факультету права й суспільно-економічних наук підготовлено українсько-польську конференцію у приміщеннях УВУ, яку підготовила окрема комісія під головуванням проректора проф. З.Соколюка. На цій дводенній конференції прочитано 20 доповідей. Впровідне слово ректора було вже вміщено в „Зошитах гісторичних" у перекладі на польську мову (пера Ю.Лободовського). Делеґатура з Франції підготовила, як вступ до ювілею УВУ, разом з Національним Інститутом славістичних студій у Парижі Масаріківську конференцію, під почесним головуванням ректора Сорбони й зі святковою сесією в репрезентативній залі Сорбони. У цій конференції, що стала виявом чесько-української співдії, прочитано 17 доповідей, які вже віддано до редакційного опрацювання. В конференції, крім українців, чехів та словаків, приймали участь французи, голляндець та англієць. У певному змислі продовженням цієї конференції була Масариківська конференція у Штутґарті, і нею відзначено не тільки 60-річчя УВУ, але й 25-річчя співдії УВУ із університетом у Штутґарті, з яким вже спільно влаштовано досі приблизно 40 вечорів.

Зв'язані з ювілеєм 60-річчя УВУ були також мистецькі виставки УВУ у трьох різних місцевостях Німеччини (Біліфельд, Детмольд, а — останньо Мюнхен). Всі ті виставки відбулися у репрезентативних приміщеннях Німецького банку і в них взяли участь 22 українські мистці із 90 експонатами. Відгук преси у Північній Німеччині були дуже прихильні. Через залю перейшло понад 10,000 відвідувачів (в кожній місцевості виставки були відчинені для оглядання по три тижні).

В приміщеннях УВУ були приготовані дві дальші виставки мистців, що недавно прибули з України (групи малярів із Одеси В. Сазонова), які були продумані у такий спосіб, щоб можна було зацікавити чужинецьку публіку. Дві дальші виставки, які минулими роками мали місце в УВУ, повторено(звичайно, із новими експонатами) у німецькій ґалерії у близькім купелевім місті Бад Айблінг. Власничка цієї Ґалерії Гоґенталь-Пулюй мала сама виставку в УВУ і з того часу вона тримає постійний контакт із УВУ. До речі з нагоди 80-річчя її чоловіка інж. О.Пулюя (сина відомого винахідника світової слави й перекладача Св. Письма на українську мову проф. І.Пулюя) УВУ влаштував окрему Академію із участю численних німецьких приятелів родини Пулюй-Гоґенталь.

Для поширення зв'язків із німецьким науковим світом улаштовано спеціяльну зустріч членів кураторії та Наукової Ради Дому Української Науки, на яку запрошено також кількох приятелів-фахівців. Коли В.Янів інформував присутніх про осягнення УВУ в останніх роках та про пляни на майбутнє, відомий приятель українців проф. д-р Ґ.Штадтмюллер, який від початку існування Наукової Ради був її членом, і якого відзначено з нагоди його 70-річчя почесним докторатом УВУ, доповідав про Україну та українців із точки зору німців.

В зв'язку із 60-річчям УВУ отримав також деяке звищення дотацій з боку федерального та баварського урядів. Вправді УВУ й надалі в більшості приречений на власні фонди (які становлять приблизно три четвертини всіх надходжень), але звищення дотації має незаперечно своє значення, як признання за виявлену активність. На засіданні Ради вирішено закінчити ювілей 60- річчя УВУ спільною конференції, підготовленою разом із Домом Української Науки, у 20-річчя існування цього Дому („Товариства Сприяння Українській Науці").

Різнобічна й успішна діяльність ректорату й деканатів знайшла повне признання учасників Професорської ради, у висліді чого уступаючим органам одноголосно уділено абсолюторію як теж доручено дотеперішньому керівництву продовжувати діяльність і в наступному академічному 1981 -82 році.

Перед ювелірною

(Продовження зі стор. 2)

люк, Кулик, Сенюк, Стефаняк, Босий, Юрчак, Глущак, Онишкевич, Куць, Газда, Смик, Федорович, Гадинський і згаданий вже Юрій Максим'юк. Крім них у Варшавському Оперному Театрі поза членами балету хору й оркестри два найкращі співаки-солісти це українці Денисенко і Папроцький. До речі, Папроцький є сином мого товариша-земляка, навіть з одної дільниці, який потрапив на польські терени, будучи там учителем; тепер він, очевидно, вже на пенсії.

Яр. К-ий